

incredibile nostratibus videtur. sed productæ in conspectum (verba Pighii sunt) vastæ magnitudinis rapæ xxx librarum amplius pondus, quarum septenæ justo pondere asinum onerare queant, fidem fecere. Nec non Plinius quadraginta librarum sese vidisse affirmat libro xviii natural. histor. Urbem olim fuisse majorem, veteram ædificiorum ruinæ, quæ circa sunt, loquuntur. In foro statua conspicitur, cuius basi incisum: NEPTVNO SACRVM. In-

Quantitas.

Clari viri.

Episcopus.

Tuder, hodie Todi.

Situs.

Episcopus.

Clari viri.

Amelia olim Amerina.

genia magno numero tulit: cum primis Ioannem Marcellinum, virum doctum & prudentem, Apostolicæ Camerae quondam Auditorem. Commendantur hujus urbis columbæ cum ob insignem magnitudinem, tum ob carnis præstantiam. Episcopatus gaudet titulo. Vinum notæ optimæ Vernaccia. Spoletio versus Solis occasum, haud procul Tiberi vetusta civitas in colle occurrit Tuder, vulgo nunc Todi dicta. Silius:

Sed domus haud obscura Tuder.

qui Tudertes Martem coluisse ait libro 8:

Et haud parci Martem coluisse Tudertes.

Situm est in amœno fructiferoque colle. Civilibus discordiis hoc tempore propemodum subversum jacet, indignissime acceptum avorum memoria ab Altotello, indigno patriæ alumno; de cuius immanissimo tandem supplicio legendus Leander. Episcopatus claret honore. Tuder ortu suo illustravit Martinus IP. Mut Platina & Petrarcha notant: Blondus Martinum III dicit. Natus etiam hic Antoninus, vir Græce Latineque doctissimus; testantibus id aliquot Plutarchi vitis, Latio ab ipso donatis. Inter Tiberim & Narim antiqua civitas est Amelia in colle: sic vulgo audit, quæ Ameria Ciceroni, Plinio libro III, cap. XIV. oppidani inde dicuntur Amerini. Silius lib. VIII:

*His populi fortes Amerinus & armis
Vel rastris laudande Camers.*

Ameriam Cato apud Plinium loco indicato prodit ante Persei bellum conditam annis 1000CLXIV. Bellum id initium cœpit A. Hostilio Mancino, & C. Atilio Serrano consulibus, Anno urbis Romæ 10LXXXI, ante natum Iesum CLXXII. Condita igitur fuit Ameria an-

nis ante ipsam Romam CCCLXXXIII; ante natum Christum CIO CXXXVII. Ortus Ameria Ro- Clari viri.
scius, quem sua facundia defendit M. Tullius. Episcopatus dat sedem. Ager Amerinus (qui lege Episcopus.
Imp. Augusti adsignatur Veteranis apud Fron- tus.
tinum de Coloniis) uber est, & bonus, frumeto, vino, oleo abundans, collibusque nitens amœnis, qui vitibus & arboribus fructiferis passim vestiti. Virgilius 1 Georg.

Atque Amerina parat lentæ retinacula viti.

Sunt quoque inter Tudertum & Narniam oppidula varia, Castellum Tudertinum, Castellum Cesea opidum, Cesea vulgo; & Aqua Sparta.

Ad exitum deinde Viæ Flaminiae pons ex latere cocto Naris ad Narniam transitum jungit. Pons Narnis.
Nec procul eodem in amne grandissimis innixi pilis arcus quidam ingentes adparent nobilis ac vetusti pontis, mirabili arte facti ex lapide quadrato permagno; quo ab collis, qui citra flumen est, radicibus per amnem ad Narniam commeabatur. Maximum id opus fuisse indicant rudera. Celebratur à Martiale lib VI epigrammat.

*Sed jam parce mihi, nec abutor Narnia Quinto,
Perpetuo liceat sic mihi Ponte frui.*

Scribit & Procopius lib. I belli Gothic. haud unquam Pontis Arcus altiores sibi visos. Edificatum ex Cimbricis spoliis ab Augusto clamant Narnienses.

Reate, vulgo Rieti, inter primarias olim urbes Sabinorum fuit, cujus vetustissima est origo. quippe quam Aborigenes, à Sabinis urbe sua Lista pullos intra sese recepisse, Dionys. lib. I testatur. quod ante bellum Trojanum factum est. Municipium fuit, dicatum magnæ Matri. Patria fuit D. Columbæ, quæ anno CIOIO Perusia obiit: Thoma Moreni, & aliorum. Reatinos multos laudat Strabo. Mulam ibidem peperisse memorat Livius. Agrum Reatinum Varro Italiae sumen vocavit, cujus tanta est fecunditas, ut pertica in eo relicta postridie non appareat, propter herbam, qua convestita est. Hinc Reatina paludes.

Ducatus Spoletinus & Marca Anconitana, junctim Legationem constituunt.

